

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2025.58.330995>

УДК 347.95(477)

А. В. Денисова, докт. юрид. наук, професор, завідувач кафедри
Одеський державний університет внутрішніх справ
Інститут права та безпеки
Кафедра адміністративно-правових дисциплін
вул. Успенська, 1, Одеса, 65014, Україна
e-mail: alinadenysova99@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-5551-9297>

ВИКОНАВЧЕ ПРОВАДЖЕННЯ У КОНТЕКСТІ АЛЬТЕРНАТИВНИХ МЕТОДІВ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ

Стаття розглядає важливість виконавчого провадження в контексті застосування альтернативних методів вирішення спорів (АМВС), таких як медіація, арбітраж та інші неформальні способи врегулювання конфліктів. Автори досліджують, як ці методи можуть ефективно взаємодіяти з традиційним процесом примусового виконання рішень, що виникають в результаті альтернативних способів вирішення спорів. Зокрема, увага зосереджена на аналізі можливостей інтеграції АМВС у систему виконання рішень, а також на виявленні основних проблем і викликів, що супроводжують цей процес. У статті акцентується увага на необхідності вдосконалення правового регулювання в Україні з метою ефективнішого застосування АМВС у правовій практиці. Обговорюються потенційні переваги, такі як скорочення навантаження на судову систему, зниження витрат часу і коштів для учасників процесу, а також підвищення якості рішення через участь нейтральних посередників. Однак, окрім переваг, розглядаються й суттєві виклики: відсутність достатньої правової визначеності щодо обов'язковості виконання рішень, ухвалених в рамках АМВС, необхідність розробки механізмів контролю за дотриманням угод, а також проблеми, пов'язані з забезпеченням добровільного виконання рішень. Особливу увагу приділено аналізу того, як судова система та органи виконавчої влади можуть співпрацювати з альтернативними методами для досягнення максимальної ефективності в процесі вирішення спорів. Автори також розглядають етичні та організаційні аспекти, які виникають у контексті застосування таких методів, зокрема питання конфіденційності, незалежності арбітрів і медіаторів, а також забезпечення балансу між добровільним та примусовим виконанням рішень. На основі проведеного дослідження запропоновано ряд рекомендацій щодо удосконалення правових механізмів і законодавства, які б дозволили ефективно поєднати виконавче провадження з альтернативними методами вирішення спорів. Стаття підкреслює важливість подальшого розвитку правової культури та забезпечення доступу громадян до альтернативних способів вирішення конфліктів, що відповідають сучасним тенденціям глобалізації та розвитку правових систем у світі.

Ключові слова: виконавче провадження, суд, виконання рішень судів та інших юрисдикційних органів, альтернативні способи вирішення спорів, медіація, арбітраж, вирішення спорів.

Постановка проблеми. Виконавче провадження є невід'ємною частиною правової системи, що забезпечує виконання судових рішень та рішень інших

юрисдикційних органів. Однак традиційний процес примусового виконання часто стикається з проблемами, пов'язаними з перевантаженням судових органів, високими витратами для учасників процесу та затягуванням строків виконання рішень. З огляду на ці виклики, все більшого поширення набувають альтернативні методи вирішення спорів (АМВС), такі як медіація та арбітраж, які пропонують швидші, менш формальні способи вирішення конфліктів. Проте ефективна інтеграція АМВС у систему виконавчого провадження ставить нові завдання для правової практики. У статті розглядаються перспективи використання альтернативних методів у контексті виконавчого провадження, а також виклики, що виникають у процесі їх впровадження та взаємодії з традиційними механізмами примусового виконання рішень.

Мета статті. Метою написання статті є аналіз ролі виконавчого провадження в контексті застосування альтернативних методів вирішення спорів (АМВС), зокрема медіації та арбітражу, а також дослідження перспектив і викликів, що виникають у процесі інтеграції цих методів у систему примусового виконання рішень. Стаття має на меті виявити основні проблеми та переваги, пов'язані з поєднанням традиційних і альтернативних підходів у вирішенні спорів, а також запропонувати рекомендації щодо вдосконалення правового регулювання для забезпечення більш ефективного та збалансованого застосування цих методів у правовій практиці.

Виклад основного матеріалу. Згідно зі статтею 55 Конституції України, кожен має право захищати свої права та свободи від незаконних посягань і порушень будь-якими методами, що не суперечать закону. Окрім того, відповідно до статті 124 Конституції України, обов'язок вирішення спорів до судового розгляду може бути встановлений тільки на основі законодавчих норм [6].

Альтернативне вирішення спорів охоплює різноманітні методи врегулювання конфліктів поза межами традиційних судових процедур. У свою чергу, альтернативні методи вирішення спорів передбачають застосування процедур, таких як медіація, арбітраж, переговори, що дозволяють сторонам дійти згоди без участі суду. АМВС дозволяють не тільки зменшити навантаження на суди, але й зазвичай мають нижчі витрати та вищу ефективність в умовах складних комерційних чи сімейних спорів.

З огляду на характер цього інституту альтернативного вирішення спорів, сторони мають право обрати будь-який з існуючих методів або розробити власний, який буде оптимальним для вирішення конкретного конфлікту. Тому перелік способів АВС не є вичерпним [3].

Класифікація методів АВС передбачає групування різних способів вирішення спорів на основі спільних ознак, які є важливими для вибору відповідного методу з метою досягнення конкретної правової мети при вирішенні цивільно-правового конфлікту [1].

Можна виділити основні способи АВС:

- 1) Переговори – це метод, при якому сторони самостійно або за участю представників ведуть переговори для досягнення компромісу і врегулювання спору без залучення третіх осіб. Вони мають повний контроль над результатом.
- 2) Медіація – процес, у якому нейтральний посередник (медіатор) допомагає сторонам досягти взаємної згоди. Медіатор не приймає рішення, але сприяє комунікації та пошуку рішень, які задовольняють обидві сторони.

3) Арбітраж – це процес, де незалежна особа або група осіб приймає рішення по спору, яке є обов'язковим для виконання сторонами. Це є юридично зобов'язуючим рішенням, і часто застосовується в комерційних і міжнародних спорах.

4) Маятниковий арбітраж – це варіант арбітражу, при якому арбітр або група арбітрів по черзі обирають варіанти рішень або компроміси, намагаючись знайти оптимальний варіант для обох сторін, що дозволяє більш гнучко підходити до вирішення спору.

5) Незалежний експертний висновок – це процес, при якому сторони обирають експерта для надання об'єктивної оцінки певних фактів чи питань спору. Експертне рішення може бути використано як основа для подальших переговорів або арбітражу.

6) Попередня незалежна оцінка – метод, при якому незалежний експерт оцінює ситуацію і надає свої рекомендації щодо можливих варіантів вирішення спору. Така оцінка може допомогти сторонам прийняти рішення про подальші кроки.

7) Необов'язковий арбітраж – метод, при якому сторони можуть погодитися на арбітраж, але рішення арбітра не буде обов'язковим для виконання. Такий арбітраж використовують, коли сторони не хочуть застосовувати повністю примусове рішення.

Частина способів є добровільними, тоді як інші можуть бути обов'язковими. Найпоширенішими серед альтернативних методів є арбітраж та медіація. Проте навіть в умовах цих методів, сторони часто намагаються вирішити конфлікти через переговори, оскільки це дає їм можливість контролювати процес врегулювання і досягти рішення, яке буде прийнятне для всіх учасників. Це є однією з основних переваг переговорного підходу, адже він забезпечує більшу гнучкість і автономію сторонам [12].

Серед різноманітних методів альтернативного вирішення правових спорів для України найбільшу актуальність мають переговори, медіація, арбітраж [2].

Згідно зі статтею 2 Закону України «Про третейські суди», поняття «третейський суд» визначається як незалежний орган, який не є державним і створюється за домовленістю або відповідним рішенням сторін, що мають інтерес у справі. Такий суд утворюється згідно з порядком, встановленим цим Законом, для вирішення спорів, що виникають у сфері цивільних і господарських правовідносин [8]. В юридичній літературі термін «арбітраж» часто використовується як синонім до поняття «третейський суд» [1].

Медіація, як метод альтернативного вирішення спорів, має значний потенціал у контексті виконавчого провадження, але її вплив та застосування відрізняються від арбітражу чи третейських судів. Основною характеристикою медіації є те, що вона базується на добровільному погодженні сторін і спрямована на досягнення взаємної угоди між ними за допомогою нейтрального посередника — медіатора. Згідно з українським законодавством, медіація не є обов'язковою, якщо сторони не погодяться на її проведення, і, як правило, результат медіації не може бути примусово виконаний без подальшого оформлення угоди у вигляді судового рішення чи іншого юридично обов'язкового акта.

Щодо виконавчого провадження, медіація має дещо інший механізм реалізації. Після того як сторони досягли домовленості через медіацію, вони

можуть укласти мирну угоду або медіаційну угоду, яка може бути затверджена судом для набуття нею юридичної сили. У такому разі угода стає обов'язковою для виконання, і у разі невиконання її умов одна зі сторін може звернутися до суду з вимогою про примусове виконання. У разі підтвердження судом угоди, вона набуває статусу виконавчого документа, що дозволяє розпочати процедуру виконавчого провадження через органи державної виконавчої служби.

Отже, хоча медіація сама по собі не передбачає прямого застосування механізмів виконавчого провадження, вона може стати основою для примусового виконання, якщо результат медіаційного процесу буде закріплений у вигляді юридично обов'язкової угоди, затвердженої судом. Це робить медіацію ефективним інструментом для розв'язання спорів і водночас забезпечує можливість контролю та виконання її результатів через систему виконавчого провадження.

Якщо розглядати третейську угоду або арбітраж, сторони виводять спір із юрисдикції національних судів, передаючи його на вирішення третейського суду. Це має важливі наслідки для процесуального порядку, адже, згідно з нормами Цивільного процесуального кодексу України (ЦПК), суди мають закрити провадження у справі або залишити позов без розгляду, якщо між сторонами до початку розгляду укладено угоду про передачу спору на вирішення третейським судом. Це також стосується ситуацій, коли третейський суд вже ухвалив рішення, яке має силу на рівні національних судів, і його не можна переглядати в державному суді, окрім випадків, передбачених законодавством.

Цей процес тісно пов'язаний з виконавчим провадженням, оскільки після ухвалення рішення третейським судом сторони можуть ініціювати його примусове виконання через органи державної виконавчої служби, якщо рішення має юридичну силу. Важливо зазначити, що виконавче провадження може бути ініційоване лише після того, як рішення третейського суду набирає чинності і є підтверджене органами державної виконавчої служби як підлягаюче виконанню. Це підкреслює, що рішення третейського суду є обов'язковим для виконання, і його виконання підлягає тому ж процесуальному контролю, що й рішення державних судів, зокрема через механізм виконавчого провадження.

Відтак, третейська угода та її наслідки для юрисдикції національних судів прямо впливають на порядок та можливості примусового виконання рішень. У разі, якщо рішення третейського суду не буде виконано добровільно, виконавче провадження стане важливим інструментом забезпечення виконання ухваленого рішення, а органи державної виконавчої служби отримують обов'язок забезпечити примусове виконання такого рішення, відповідно до законодавства України [1].

Переваги АМВС полягають в їх гнучкості, можливості уникнути формальностей судового процесу, збереженні конфіденційності та швидкості вирішення спорів. Проте питання виконання рішень, ухвалених за допомогою цих методів, залишаються недостатньо врегульованими, що ставить нові виклики для правозастосування.

Виконавче провадження передбачає примусове виконання рішень судів та інших органів, що мають юрисдикцію у даній сфері. Згідно з українським законодавством, виконавчі органи зобов'язані забезпечити реалізацію рішення суду, інакше це може призвести до санкцій. Традиційно виконання рішень включає

накладення арештів на майно, вилучення коштів, примусове виконання інших зобов'язань [7].

Інтеграція АМВС у систему виконавчого провадження є важливою темою для правознавців і практиків. Якщо досягнута угода в межах медіації чи арбітражу, її виконання може бути складним без чітко прописаних правових механізмів. У разі добровільного виконання рішення учасниками цього процесу виникає питання про необхідність примусового виконання, а також відповідальність за невиконання угод.

З одного боку, застосування АМВС може знизити навантаження на суди, зменшити затримки у виконанні рішень і скоротити витрати для сторін. З іншого боку, виникає проблема відсутності чіткої правової регламентації щодо примусового виконання рішень, ухвалених в рамках АМВС. В Україні, наприклад, ще не всі механізми для забезпечення виконання таких рішень є розробленими.

Перспективи виконавчого провадження у контексті альтернативних методів вирішення спорів в Україні є досить великими, оскільки мають ряд переваг, серед яких зменшення навантаження на судову систему.

З основних перспектив є зменшення навантаження на суди та органи виконавчої влади. АМВС, зокрема медіація, арбітраж та переговори, дозволяють сторонам вирішувати спори поза судом, що зменшує кількість справ, які потрапляють до судової системи.

За підсумками 2024 року в електронній та змішаній формах розглянули понад 5 590 справ та матеріалів, що становить понад 17% від загальної кількості справ та матеріалів розглянутих у 2024 році [9]. Це особливо важливо в умовах, коли українська судова система перебуває під значним тиском через великий обсяг справ.

Так, вартість медіації в Україні залежить від типу спору, статусу сторін та тривалості процесу. Для фізичних осіб, що не пов'язані з підприємницькою діяльністю, медіація коштує від 1000 грн./год, а для сімейних справ вартість становить 1000 грн./год на перші 3 години, з подальшим підвищенням до 1500 грн./год після 4 години. Водночас деякі спори можуть вирішуватися за допомогою волонтерів, що знижує вартість послуг. Для юридичних осіб, зокрема у випадку комерційних спорів, ціна медіації значно вища – від 250 євро за годину або 0,75% від ціни спору (не менше 20 тис. грн./день) [10].

Вартість судового процесу в Україні значно варіюється в залежності від типу справи, проте це все одно дорожче від медіації. Для цивільних позовів державне мито може складати від 100 грн до 10 000 грн, а в разі комерційних спорів чи спорів на великі суми може досягати десятків тисяч гривень. Додатково на адвокатські послуги витрачається від 5 000 до 20 000 грн, а експертні висновки та інші витрати можуть збільшити загальну суму ще на кілька тисяч гривень. У порівнянні з медіацією, де вартість послуг фіксована (від 1 000 грн/год для фізичних осіб та від 100 євро/год для юридичних осіб), судовий процес може виявитися значно дорожчим і менш економічно вигідним [11].

Перспективи розвитку АМВС в Україні та інших країнах є обнадійливими. Однак для забезпечення ефективності цього процесу необхідно вдосконалювати законодавчі та практичні підходи до виконання рішень, ухвалених за допомогою альтернативних методів.

Тобто серед перспектив використання альтернативних методів є те, що сторони швидше і дешевше можуть вирішувати конфлікти. Арбітраж або медіація можуть суттєво зменшити витрати на юридичні послуги, судові збори та інші супутні витрати, що є важливим фактором у контексті економічної ситуації в Україні.

АМВС можуть забезпечити більш оперативне виконання рішень через гнучкість і добровільність сторін у виборі та реалізації рішення. Наприклад, у медіації сторони можуть самостійно визначати умови виконання домовленостей, що може значно спростити процес.

Серед перспектив можна розглянути розвиток правової культури. Впровадження альтернативних методів вирішення спорів сприяє розвитку правової культури серед громадян та бізнесу, так як сторони стають більш свідомими щодо своїх прав і можливостей їх захисту, а також вчаться використовувати гнучкі та менш конфронтаційні методи вирішення конфліктів.

Впровадження сучасних методів вирішення спорів, таких як медіація та арбітраж, підвищує довіру міжнародних партнерів до української правової системи. Це сприяє покращенню міжнародної репутації і може позитивно вплинути на залучення інвестицій та розвиток бізнесу.

Попри численні переваги АМВС, їх інтеграція в систему виконавчого провадження стикається з низкою викликів. Згідно з частиною 1 статті 25 Закону України «Про виконавче провадження», державний виконавець зобов'язаний прийняти виконавчий документ та ініціювати виконавче провадження, якщо не сплив термін його пред'явлення до виконання, документ відповідає вимогам цього Закону і поданий до відповідного органу Державної виконавчої служби [5].

Одним із основних є правова невизначеність щодо примусового виконання рішень, ухвалених в рамках альтернативних методів. Зокрема, у разі медіації часто відсутня чітка обов'язковість виконання досягнутих угод, що може ускладнити процес їх виконання.

Суттєвим викликом є відсутність правової освіти серед громадян і юристів. З одного боку, АМВС відкривають нові можливості для вирішення спорів, але з іншого – низька обізнаність про ці методи серед широких верств населення та навіть серед деяких юристів може стати перешкодою для їх ефективного застосування.

В Україні все ще спостерігається низький рівень правової обізнаності серед громадян. Однією з основних проблем є відсутність належної правової освіти, що проявляється в недостатньому розумінні громадянами механізмів реалізації своїх прав. Зокрема, часто люди не знають, до яких органів слід звертатися для захисту своїх інтересів [4, с. 18].

Серед викликів слід відзначити, що в Україні наразі не створено достатньої інфраструктури для повноцінного застосування альтернативних методів вирішення спорів. Необхідно розвивати спеціалізовані організації, тренувати медіаторів і арбітрів, а також забезпечувати відповідну нормативну базу для реалізації цих методів.

Одним з основних викликів є забезпечення добровільного виконання рішень, прийнятих в процесі медіації чи арбітражу. В Україні багато рішень, навіть судових, не виконуються належним чином, що створює сумніви щодо ефективності

альтернативних методів, особливо в контексті їх реалізації без підтримки органів державної влади.

На сьогодні в Україні немає достатньо ефективних механізмів для інтеграції АМВС у загальну систему примусового виконання рішень. У разі, якщо сторони не виконують рішення, досягнуті в рамках альтернативних методів, виникає проблема з забезпеченням їх виконання через органи виконавчої служби.

В Україні, де судова система традиційно сприймається як основний інструмент вирішення спорів, громадяни часто не готові до альтернативних методів, що може стати бар'єром на шляху до їх широкого застосування. Недовіра до медіаторів та арбітрів, а також звичка до формальних процедур, може ускладнити впровадження АМВС.

Необхідно шукати шляхи вдосконалення вже існуючих проблем, а саме розробка чітких норм щодо виконання угод, досягнутих у процесі медіації або арбітражу. В Україні вже існує механізм виконання арбітражних рішень, проте медіаційні угоди ще не мають належного правового забезпечення.

Залучення органів виконавчої служби до процесу виконання рішень, прийнятих за допомогою АМВС. Це дозволить забезпечити стабільність і законність виконання рішень.

Освіта та підвищення правової культури щодо АМВС серед громадян і юристів, що сприятиме популяризації альтернативних методів як ефективних та доступних інструментів вирішення спорів.

Крім того, необхідно враховувати глобальні тенденції розвитку правових систем, які відзначаються все більшою інтеграцією альтернативних методів у юридичні практики багатьох країн.

Висновки і пропозиції. У статті було детально розглянуто перспективи та виклики застосування альтернативних методів вирішення спорів (АМВС) у контексті виконавчого провадження в Україні. З огляду на сучасні тенденції розвитку правової системи, впровадження АМВС, таких як медіація, арбітраж, переговори, а також новітніх правових механізмів, відкриває перед правовою практикою нові можливості для більш ефективного й швидкого вирішення спорів. Завдяки меншій формальності й гнучкості, ці методи дозволяють сторонам не лише досягти компромісу, а й уникнути тривалих та витратних судових процедур, зменшуючи таким чином навантаження на судову систему. Основним завданням, що постає перед правовою системою України, є інтеграція АМВС у практику виконання рішень, особливо в рамках виконавчого провадження. Успішне застосування альтернативних методів потребує чіткого юридичного регулювання, оскільки без належної правової визначеності щодо обов'язковості виконання медіаційних угод або рішень арбітражу, механізми примусового виконання рішень залишатимуться неефективними.

Проте, на шляху до успішної реалізації таких практик існують і значні виклики. Одним з них є відсутність достатньої правової визначеності щодо статусу та обов'язковості виконання рішень, прийнятих альтернативними методами, таких як медіація чи арбітраж. Крім того, проблема виникає через недостатній рівень правової обізнаності громадян щодо можливості використання АМВС, що може стримувати їх застосування на практиці. Важливим також є розроблення ефективних механізмів контролю за дотриманням угод, що укладаються в

рамках медіації чи арбітражу, а також забезпечення належної гарантії виконання цих рішень без необхідності звертатися до суду.

Загалом, перспективи розвитку виконавчого провадження у контексті альтернативних методів вирішення спорів в Україні виглядають обнадійливо, але для цього необхідно вдосконалити нормативну базу та посилити правову освіту населення. У разі успішної інтеграції АМВС у систему правосуддя можна очікувати значне зменшення навантаження на суди, зниження витрат та часу, що витрачаються на вирішення конфліктів, а також підвищення рівня задоволеності учасників процесу. Однак, для досягнення цих цілей необхідно врахувати всі існуючі виклики, такі як правова визначеність, ефективність виконання та надання рівного доступу до всіх видів вирішення спорів, що забезпечить розвиток правової культури і подальший поступ в правовій системі країни.

Список використаної літератури

1. Білак Ю., Притика О. Альтернативні способи вирішення спорів : навч. посіб. / М. Я. Білак, Ю. Д. Притика, О. М. Спектор, М. М. Хоменко ; за заг. ред. Ю. Д. Притики. Харків : Право, 2019. С. 158
2. Бондаренко-Зелінська Н. Л. Впровадження способів альтернативного вирішення правових спорів (ADR – Alternative Dispute Resolution). Приватне право і підприємство. 2018. Випуск № 9. С. 165-169. С. 167.
3. Голубева Н. Ю. Альтернативне вирішення цивільно-правових спорів : підручник / за ред. Н. Ю. Голубевої. Одеса : Фенікс, 2021. С. 20.
4. Коломієць А. Про правову державу, освіту та правовий нігілізм. Юридична газета. 2019. С. 18-21.
5. Долинська М. С., Білоусов Ю. В. Виконавче провадження. Львів, 2020 рік. С. 87. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3221/1/%D0%92%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B2%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%B4%D0%B6_5-10-2020_%D0%91%D0%86%D0%91%D0%9B%D0%20-281%29.pdf
6. Конституція України від 28.06.1996 р. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/conv#Text> (дата звернення: 24.01.2025).
7. Про виконавче провадження: Закон України. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>. (дата звернення: 27.01.2025).
8. Про третейські суди: Закон України від 11.05.2004 р. № 1701-IV (із змін. і доп.). Відомості Верховної Ради України. 2004. № 35. Ст. 412. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15> (дата звернення: 27.01.2025).
9. Судова влада України. Восьмим ААС у 2024 році в електронній формі розглянуто понад 17% судових справ та матеріалів. Інтернет-джерело. URL: <https://court.gov.ua/archive/1745591/> (дата звернення: 27.01.2025)
10. Медіація в Україні: вартість послуг. URL: <https://ukrmediation.com.ua/ua/vrehuliuvannia-sporiv/posluhy-z-mediatsii/vartist-posluh> (дата звернення: 27.01.2025).
11. Судова влада в Україні: вартість судових зборів. URL: <https://court.gov.ua/archive/1534274/> (дата звернення: 27.01.2025).
12. Alternative Dispute Resolution / Cornell Law School. URL: <https://www.law.cornell.edu/wex/alternative-dispute-resolution> (access date: 26.01.2025).

References

1. Bilak Yu., Prytyka O. (2019). Alternative methods of dispute resolution: a textbook / M. Ya. Bilak, Yu. D. Prytyka, O. M. Spektor, M. M. Khomenko; ed. by Yu. D. Prytyka. Kharkiv: Pravo. P. 158 [in Ukrainian].
2. Bondarenko-Zelinska N. L. (2018). Implementation of alternative dispute resolution methods (ADR). Private law and enterprise. Issue No. 9. P. 165-169. P. 167 [in Ukrainian].
3. Golubeva N. Yu. (2021). Alternative resolution of civil disputes: a textbook / ed. N. Yu. Golubeva. Odesa: Fenix. P. 20 [in Ukrainian].
4. Kolomiets A. (2019). On the rule of law, education and legal nihilism. Legal newspaper. P. 18-21 [in Ukrainian].
5. Dolynska M. S., Bilousov Yu. V. (2020). Enforcement proceedings. Lviv. P. 87. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3221/1/%D0%92%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B2%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%B4%D0%B6_5-10-2020_%D0%91%D0%86%D0%91%D0%9B%20%281%29.pdf [in Ukrainian].
6. Constitution of Ukraine of 28.06.1996. Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/conv#Text> (access date: 24.01.2025) [in Ukrainian].
7. On enforcement proceedings: Law of Ukraine. Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>. (access date: 27.01.2025) [in Ukrainian].
8. On arbitration courts: Law of Ukraine dated 05.11.2004 No. 1701-IV (as amended and supplemented). Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2004 No. 35 Art. 412. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15> (access date: 27.01.2025) [in Ukrainian].
9. Judiciary of Ukraine. The Eighth AAC in 2024 considered more than 17% of court cases and materials in electronic form. Internet source. URL: <https://court.gov.ua/archive/1745591/> (access date: 27.01.2025) [in Ukrainian].
10. Mediation in Ukraine: cost of services. URL: <https://ukrmediation.com.ua/ua/vrehulivannia-sporiv/posluhy-z-mediatsii/vartist-posluh> (access date: 27.01.2025) [in Ukrainian].
11. Judiciary in Ukraine: cost of court fees. URL: <https://court.gov.ua/archive/1534274/> (access date: 27.01.2025) [in Ukrainian].
12. Alternative Dispute Resolution / Cornell Law School. URL: https://www.law.cornell.edu/wex/alternative_dispute_resolution (access date: 26.01.2025).

Стаття надійшла 15.05.2025 р.

A. V. Denysova, Doctor of Science in Law, Professor
Odesa State University of Internal Affairs
Institute of Law and Security
Head of the Department of Administrative and Legal Disciplines
1 Uspenska St, Odesa, 65014, Ukraine
e-mail: alinadenysova99@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-5551-9297>

ENFORCEMENT PROCEEDINGS IN THE CONTEXT OF ALTERNATIVE
DISPUTE RESOLUTION METHODS: PROSPECTS AND CHALLENGES

Summary

The article examines the significance of enforcement proceedings in the context of applying alternative dispute resolution (ADR) methods, such as mediation, arbitration, and other informal conflict resolution approaches. The authors explore how these methods can effectively interact with the traditional process of enforcing decisions arising from alternative dispute resolution. Specifically, the focus is on analyzing the potential for integrating ADR

into the decision enforcement system, as well as identifying the key issues and challenges associated with this process. The article emphasizes the need for improving legal regulation in Ukraine to facilitate the more effective use of ADR in legal practice. Potential benefits are discussed, such as reducing the burden on the judicial system, lowering time and cost expenditures for participants, and improving the quality of decisions through the involvement of neutral mediators. However, alongside the benefits, significant challenges are also addressed, such as the lack of sufficient legal clarity regarding the enforceability of decisions made within ADR frameworks, the need for mechanisms to ensure compliance with agreements, and issues related to ensuring voluntary compliance with decisions. Special attention is given to analyzing how the judicial system and enforcement authorities can collaborate with alternative methods to achieve maximum effectiveness in the dispute resolution process. The authors also consider the ethical and organizational aspects that arise when applying such methods, particularly issues of confidentiality, the independence of arbitrators and mediators, and ensuring a balance between voluntary and compulsory enforcement of decisions. Based on the research, a number of recommendations are proposed to improve legal mechanisms and legislation, which would allow for the effective integration of enforcement proceedings with alternative dispute resolution methods. The article highlights the importance of further developing legal culture and ensuring citizens' access to alternative conflict resolution methods that align with current trends in globalization and the development of legal systems worldwide.

Keywords: enforcement proceedings, court, enforcement of court and other jurisdictional decisions, alternative dispute resolution methods.